

личат останките от малка сграда, свързана по билото с крепостта в м. Колопенището чрез удобна пътека. От наблюдението от пункт /на надм. н. около 900 м/ се открива превъзходен панорамен изглед на Ичеренския проход с почти всичките му извивки и серпентини от билната му част до Сливенското поле. От пункта се проследява и продължението на основната пътна комуникация към югозапад през полето до билото на Средна гора, в района на с. Старо село /Сливенска община/.

Удачно са оформени наблюдателните пунктове при източния сектор на крепостта Орлово гнездо /Обр. 24/ и при южния сектор на укреплението на Източните скали /Обр. 25/. Те представляват неголеми площадки, изсечени откъм подветрената страна на скалите, от които се открива широк обзор към прохода и дублиращото му трасе с крепостите по масива Синилка и хребета Катъгово. Наблюдателни пунктове със същата цел има оформени също на в. Смаилов полуغار с наличие на сграда откъм подветрената страна¹³ /на 800 м северозападно от крепостта на в. Песченик/ и в м. Караул таш /в североизточната част на масива Сините камъни/. За наблюдение на двете дублиращи пътни трасета са оформени пунктове с много добра видимост в м. Ушите /в Стидово/ и на планинско стъпало по източния скат на хребета Катъгово, в м. Сватите.

Голямото разнообразие на обемно-планировъчните структури на проучените защитни пунктове се дължи и е подчинено на общ принцип, определящ решаващата роля на военнотопографския фактор при планирането и градежа им. Удачно и рационално е използвана орографската специфика на терена. Разположението на фортификационните постройки е напълно съобразено с гънките на релефа, които са се отразили не само върху тяхната цялостна планова схема, но и върху елементите им. Естествената защитеност е включена максимално в системата на отбраната.

От анализа на проучените защитени градежи¹⁴ е видно, че късноантичните строители не се придържат сляпо към класическите канони от античния период, а проявяват селективност и творчески подход към тях, съобразявайки се главно с особеностите на боя в планините, а също така със строителните, финансово-икономическите възможности и др. Докато в техническо отношение византийските строители в различна степен следват насоките на римското и елинистическото строителство /типа на градеж, технологията на изграждане, вложените строителни материали и др./, то същевременно по отношение на местоположението на отбранителните пунктове, формите, размерите, симетричността на портите и най-